

Aleg. 187.

Sprawozdanie

komisyi przemysłowej o wniosku posła Michalskiego w przedmiocie polecenia władzom i instytucjom państwowym, by wszystkie w zakres rękodzielnictwa wchodzące potrzeby zakładów, ich zarządom powierzonych, zaspokajały u krajowych przemysłowców.

Wysoki Sejmie!

Wniosek posła Michalskiego przekazany komisji przemysłowej do zbadania poruszył sprawę wielkiej wagi i doniosłego znaczenia dla krajowego przemysłu i swojskiego rękodzielnictwa. Niezbyt pomyślne stosunki finansowe kraju z jednej strony i konkurencya wyrobów przemysłowych i rękodzielniczych pozakrajowych z drugiej strony, spowodowały wzmagającą się z dniem każdym stagnacyę w zbycie wyrobów krajowych naszych przemysłowców i rękodzielników. Nie pomagają też usiłowania krajowych przemysłowców, by dobrocią swoich wyrobów dorównać wyrobom pozakrajowym; brak odbytu utrudnia wszelki w tym kierunku postęp.

Publiczność nasza zwolna tylko przyzwyczaja się do wyrobów krajowych, a pozyskanie tej klienteli pozostawione być musi prywatnym usiłowaniom tak kół przemysłowych jak i obywateli dbałych o rozwój krajowego przemysłu i rękodziela. Usiłowania te znalazły wyraz w zamierzonym towarzystwie dla popierania przemysłu krajowego. Dobra wola i energia inicjatorów tej myśli każą się spodziewać, że na zbawienne skutki ich usiłowań długo czekać nie będziemy. Jednak wszystkie te zabiegi i usiłowania tak kół rękodzielniczych jak i ludzi dbałych o rozwój krajowego przemysłu nie będą mogły osiągnąć w zupełności spodziewanych rezultatów, jeżeli przemysł krajowy ze strony c. k. rządu i jego organów nie będzie doznawał tej opieki i pomocy, na jaką przemysł ten liczyć i jakiej żądać ma prawo.

C. k. rząd za pośrednictwem swoich władz i instytucyj państwowych w kraju naszym jest stałym odbiorcą licznych artykułów wyrobów przemysłowych i rękodzielniczych. Urzędy pocztowe i telegraficzne, fabryki tytoniu a zwłaszcza koleje państwowe potrzebują rok rocznie wyrobów rękodzielniczych i przemysłowych na krocie. Dotychczas jednak z krzywdą dla krajowych wyrobów władze te zaspakajają swoje potrzeby prawie wyłącznie u przemysłowców lub kupców pozakrajowych, przy czem często zdarza się ta anomalia, że wyroby będące specjalnością naszego kraju zamawiane u kupców lub pośredników pozakrajowych, dostarczane bywają z kraju naszego, a krzywdą dla naszych przemysłowców i rękodzielników leży w tem, że ci kupcy i pośrednicy pozakrajowi zagartują lwia część zysku dla siebie.

Jak systematycznym jest pod tym względem postępowanie władz rządowych, dowodzi ta okoliczność, że kolej czerniowiecka póki była administrowana przez prywatne towarzystwo,

zaspakajała wszystkie w zakres rękodzielnictwa wchodzące potrzeby u krajowych przemysłowców; z chwilą zaś, gdy c. k. dyrekcya kolei państwowych objęła kolej czerniowiecką w swój zarząd, poszczególne dyrekcye ruchu tych kolei w kraju naszym, zapewne na rozkaz z Wiednia wydany, zerwały wszelkie stosunki z krajowymi przemysłowcami i jak dla innych linii kolei państwowej tak i dla linii kolei czerniowieckiej zamawiają wszelkie wyroby rękodzielnicze u pozakrajowych rękodzielników, przemysłowców lub kupców.

Na takie systematyczne krzywdzenie ze strony c. k. władz krajowego przemysłu i rękodzielnictwa, reprezentacya kraju, która tyle ponosi ofiar dla podniesienia tego przemysłu, dłużej obojętnie patrzeć nie może. To też komisya przemysłowa z zadowoleniem powitała wniosek posła Michalskiego. Pan wnioskodawca w uzasadnieniu swego wniosku wykazał szczegółowemi cyframi krzywdy wyrządzane przez c. k. władze państwowe krajowemu przemysłowi i swojskiemu rękodzielniwnu.

Cyfr tych komisya w niniejszem sprawozdaniu nie powtarza, a sądzi, że w powyższym wywodzie dostatecznie umotywowała wniosek, jaki poniżej Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia proponuje.

Dotychczasowe macosz traktowanie tej sprawy przez c. k. władze państwowe zbyt jest rażące, aby głos reprezentacyi kraju, która funduszków czerpanych z dodatków krajowych nie szczędzi na podniesienie przemysłu krajowego, nie został wysłuchany i uwzględniony.

Komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm wzywa c. k. rząd, aby urzędnającym w kraj naszym dyrekcjom ruchu kolei państwowych i kolei w zarząd państwa objętych, dyrekcji poczt i telegrafów, dyrekcjom fabryk tytoniu i innym władzom i instytucjom państwowym polecił, by wszystkie w zakres krajowego rękodzielnictwa wchodzące potrzeby zakładów, ich zarządom powierzonych, zaspakajały u krajowych przemysłowców i rękodzielników.

Lwów dnia 20. listopada 1889.

Przewodniczący:

Sanguuszko w. r.

Sprawozdawca:

Goldman w. r.